

**HEDEN – GRAAG 20-2-2023 RETOUR, FYSIEKE ONDERTEKENING KAN LATER
TER ADVISERING**

Aan

de minister

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directie Algemene
Financiële en
Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Oplegnota Kamerbrief kwetsbare huishoudens bij hoge
energieprijzen na 2023

Datum

17 februari 2023

Notanummer

2023-0000033482

Bijlagen

1. Kamerbrief verkenning
instrumenten voor gerichte
compensatie huishoudens
kwetsbaar voor hoge
energieprijzen na 2023

Aanleiding

In voorbereiding op de voorjaarsbesluitvorming worden maatregelen voor compensatie van kwetsbare huishoudens na afloop van de koopkrachtmaatregelen en het prijsplafond uitgewerkt. In opdracht van de politieke vierhoek is een stuurgroep gestart om tot maatregelen te komen. Deze ambtelijke stuurgroep van de departementen AZ, BZK, EZK, FIN en SZW heeft bijgaande Kamerbrief geschreven. De stuurgroep wordt geleid door De Kamerbrief is besproken in de politieke vierhoek van 14 februari en onder voorbehoud van enkele wijzigingen akkoord bevonden voor verzending. Bijgevoegd vindt u een aangepast versie van de brief.

Adviezen

- U (minister en stassen) wordt geadviseerd om in te stemmen met de brief. Stemt u in met de Kamerbrief?
- Indien u instemt, wordt de minister verzocht om als eerste te ondertekenen. U (stassen) ontvangt de brief daarna achtereenvolgens voor de fysieke ondertekening.
- Bent u akkoord met het openbaar maken van de voorliggende nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's? Eerdere beslisnota's ter openbaarmaking worden maandag separaat aan u voorgelegd.

Kernpunten

- Naar aanleiding van de conclusies van de vierhoek zijn er een aantal wijzigingen doorgevoerd. Daarnaast zijn de opmerkingen verwerkt die u (allen) bij de vorige versie van de brief hebben geplaatst (o.a. de inflatoire werking van generieke compensatie is nader toegelicht en in de brief is opgenomen dat tijdige besluitvorming van belang is). Belangrijkste wijziging die n.a.v. bespreking in de vierhoek is de toevoeging van een procesmatige alinea voor verduurzaming gebouwde omgeving. Deze tekst is niet besluitvormend.
- In de vierhoek is besloten dat de brief na het doorvoeren van deze wijzigingen mag worden verstuurd, en niet apart in de MR hoeft te worden besproken.
- De brief zal op woensdag 22 februari worden gepubliceerd.

- Parallel aan uw ondertekening wordt de brief ondertekend door bewindspersonen van BZK, EZK en SZW.
- Alle relevante informatie over de mogelijkheid en wenselijkheid van de verschillende maatregelen wordt momenteel verzameld. In de politieke vierhoek van 7 maart zullen de maatregelen voor het eerst politiek worden gewogen. In de politieke vierhoek van 28 maart zal besloten worden welke maatregelen worden uitgewerkt. Welke samenstelling en vormgeving het meest passend is, zal in augustus, gelijktijdig met besluitvorming over de koopkracht, worden vastgelegd. Op dat moment zal meer informatie beschikbaar zijn over de ontwikkeling van de energieprijzen en inflatie.

Communicatie

COMM bereidt samen met de andere betrokken departementen een persbericht en Q&A's voor.

Politiek/bestuurlijke context

Deze Kamerbrief komt tegemoet aan een motie ingediend door van der Lee en Kathmann waarin 'het kabinet heeft verzocht om uiterlijk voor 1 mei 2023 aan te geven met welke instrumenten het kabinet beoogt te bereiken dat, als er weer extra compensatie voor hoge prijzen nodig mocht zijn in 2024, deze niet generiek zal zijn maar specifiek gericht zal worden op die Nederlanders die het echt nodig hebben'. Er worden nu verschillende opties in kaart gebracht om tegemoet te komen aan de wens van de Kamer en een brede afweging te kunnen maken van welke optie het meest passend is.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Doc. nr.	Datum	Titel doc.	Toelichting
1	9-1-2023	Nota - Stas FB- Annotatie politieke vierhoek 10 januari	Op de agenda van de politieke vierhoek stonden twee andere onderwerpen die niet gerelateerd zijn aan deze Kamerbrief. De annotatie voor een van deze agendapunten valt buiten de reikwijdte van de actieve openbaarmaking.
2	10-1-2023	Nota - Exit-strategie steunmaatregelen	
3	10-2-2023	Nota - min - Verkenning instrumenten gerichte ondersteuning huishoudens kwetsbaar voor hoge energieprijzen na 2023	Reactie minister op concept Kamerbrief: - Nadenken over geschikte terminologie. - Tekst over ontwikkelingen energieprijzen aanvullen met het beeld voor 2024. - Graag toelichting uitbreiden over dat generieke ondersteuning niet alleen ongericht is maar ook ongewenst omdat het de inflatie aanwakkert. - Graag de toelichting uitbreiden over dat de mate van problematiek voor huishoudens afhankelijk is van de ontwikkeling energieprijzen.
4	10-2-2023	Nota - StasFB - Verkenning instrumenten gerichte ondersteuning huishoudens kwetsbaar voor hoge energieprijzen na 2023	
5	10-2-2023	Nota - StasTD - Verkenning instrumenten gerichte ondersteuning huishoudens kwetsbaar voor hoge energieprijzen na 2023	Reactie stas T&D op concept Kamerbrief: - Hoe worden de middeninkomens meegenomen? - Vroegtijdige besluitvorming is van belang.
6	13-2-2023	Annotatie politieke vierhoek 14 februari	Op de agenda van de politieke vierhoek stonden twee andere onderwerpen die niet gerelateerd zijn aan deze Kamerbrief. De annotatie voor deze agendapunten valt buiten de reikwijdte van de actieve openbaarmaking.
7	17-2-2023	Nota - Bespreekpunten politieke vierhoek kamerbrief transitiestrategie	

**HEDEN
TER ADVISERING**

Aan

de minister

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene
Financiële en
Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Annotatie politieke vierhoek 10 januari

Datum

9 januari 2023

Notanummer

2023-0000004385

Bijlagen

geen

Aanleiding

Voor de politieke vierhoek van 10 januari staan drie onderwerpen op de agenda:

1. De exit-strategie;
2. Stand van de gesprekken met sociale partners (mondeling);
3. Proces richting voorjaar (mondeling).

U (minister) zal gevraagd worden om eerste en het laatste agendapunt mondeling toe te lichten. Tevens zal de minister KE een overzicht geven van de stand van zaken omtrent blokaansluitingen en mandaat vragen om met SFIN de regeling op te stellen.

1. Exit – strategie

Kern

- In de notitie over de exit-strategie wordt een narratief geschetst omtrent de steunmaatregelen en de afbouw daarvan. En wordt mandaat gevraagd om concrete beleidsopties uit te werken. Zowel voor versnelling van de verduurzaming van de gebouwde omgeving als voor het uitwerken van (gerichte) koopkrachtmaatregelen.
- Doel van deze bespreking is om een directe opdracht te krijgen om deze beleidsopties uit te werken. Deze urgentie is noodzakelijk om opties uitgewerkt te krijgen.

Spreeklijn

- De verstoring van de gasmarkt en de beperkingen in het LNG-aanbod leiden tot langdurige hogere energieprijzen. Dit vergt aanpassing van de economie en generieke steun vertraagt dit proces. Generieke maatregelen wakkeren de inflatie verder aan en verslechteren de overheidsfinanciën. De huidige steunmaatregelen zullen daarom afgebouwd moeten worden.
- Structureel herstel van de koopkracht zal moeten volgen uit verduurzaming van de gebouwde omgeving en stijging van de lonen. Verduurzaming kost echter tijd en het aflopen van het huidige pakket zal er naar verwachting toe leiden dat kwetsbare huishoudens niet meer rondkomen. Huishoudens zullen naar verwachting dus gericht ondersteund moeten blijven worden.
- Het is daarom verstandig om richting het voorjaar de verschillende opties, met voor- en nadelen, uit te werken. Daarom wordt in dit stuk mandaat gevraagd om, naast het gebruikelijke koopkrachtinstrumentarium,

maatregelen uit te werken om de energierekening van huishoudens gericht te verlagen.

- Daarnaast is het verstandig om in te zetten op het versnellen van de verduurzaming. In dit stuk wordt daarom mandaat gevraagd om hiervoor concrete opties uit te werken. Deze uitwerking zal dan bilateraal door BZK en Financiën worden opgepakt.

Verwachte inbreng

- Naar verwachting brengt EZK in dat het verder uitzoeken van een (gericht) prijsplafond onwenselijk is. Dit verstoort de energiemarkt en het is onwenselijk om de energieleveranciers in te zetten om huishoudens extra inkomen te verschaffen (d.w.z. een publieke taak bij een private partij neer te leggen).
- U kunt inbrengen dat u begrijpt dat het ingrijpen op de energiemarkt onwenselijke gevolgen heeft. Daartegenover staat echter dat de onzekerheid over de energieprijzen groot is en dat veel huishoudens hier last van hebben. Het grote voordeel van een prijsplafond is dat deze onzekerheid bij huishoudens wordt weggenomen. Ook is het effectief om in te grijpen juist waar de prijzen hard zijn gestegen. Daarom is het toch wenselijk om uit te zoeken of gerichtere vormen van een prijsplafond mogelijk zijn.
- Daarbij moet ook gekeken worden of er een oplossing voor de blokaansluitingen mogelijk is.
- Het is van belang dat naast doelmatigheid en budgettaire aspecten ook uitvoerbaarheid en juridische haalbaarheid in ogenschouw worden genomen.
- BZK zal mogelijk concrete maatregelen aandragen (o.a. kleine energiebesparende maatregelen) aandragen om te bespreken, omdat zij vindt dat besluitvorming hierover niet kan wachten tot het voorjaar. U kunt hierbij aangeven dat besluitvorming over uitgavenmaatregelen niet via de vierhoek verloopt. Verdere uitwerking van maatregelen zal bilateraal opgepakt worden door BZK en FIN.
- Sinds Prinsjesdag 2021 is er reeds een versnelling van verduurzaming in de gebouwde omgeving in gang gezet en het is de vraag in hoeverre dit nog opgeschaald kan worden. U kunt daarom opmerken dat bij de uitwerking van de maatregelen zorgvuldig gekeken moet worden welke extra versnelling met de beschikbare arbeidskracht en materialen op korte termijn nog gerealiseerd kan worden. Ook kunt u aangeven dat moet worden overwogen of en hoe *bestaande* (subsidie-)budgetten (en arbeidscapaciteit) gericht voor kwetsbare huishoudens kunnen worden ingezet. Naast subsidies moet ook gekeken worden naar nieuwe of aangescherpte normen (bv. naar voren halen van normen in prestatieafspraken met woningcorporaties).
- SZW zal mogelijk inbrengen dat de langdurig hoge energieprijzen een steunpakket vragen dat meerdere jaren loopt. U kunt aangeven dat generieke maatregelen de inflatie verder aanwakkeren en daarom afgebouwd moeten worden. Wel is het inderdaad verstandig om rekening te houden met afbouwpaden van maatregelen om een 'koopkrachtklif' te voorkomen. Voor alle maatregelen geldt dat ze zo gericht mogelijk moeten zijn en dat voor alle jaren dekking gevonden moeten worden.

2. Stand van gesprekken met sociale partners

Valt buiten reikwijdte

Valt buiten reikwijdte

3. Proces richting voorjaar

Spreeklijn

- De voorjaarsbesluitvorming 2023 kent een aantal belangrijke opgaven. Naast de reguliere besluitvorming over uitgaven en inkomsten zal besluitvorming plaatsvinden over de oplopende rentelasten, de dekkingsopgave voor het energiepakket, het beleid om de klimaatdoelstellingen te halen en uiteraard ook de een exitstrategie voor de koopkrachtmaatregelen.
- De dekkingsopgave en de inhoudelijke uitdagingen zijn daarmee niet gering. Kortom, we zullen met elkaar scherpe keuzes moeten gaan maken.
- Bij het opstellen van de Voorjaarsnota wordt het reguliere proces gevolgd. Dit betekent dat de uitgavenbesluitvorming verloopt via begrotingsbilateralen en de inkomstenbesluitvorming, waaronder de exit-strategie, via de vierhoek.
- Dit alles zal samenkomen in de Voorjaarsnota. Zoals gebruikelijk wordt deze opgesteld door Financiën. Spoedig na vaststelling in de MR wordt de Voorjaarsnota naar het parlement verzonden.
- Op korte termijn zal een meer gedetailleerd procesvoorstel met de vierhoek worden gedeeld.

Toelichting

- U (minister) spreekt komende woensdag met de MP ook over dit onderwerp. Dan liggen ook nog een aantal specifieke keuzes ten aanzien van bijvoorbeeld betrokkenheid fractievoorzitters ter bespreking voor. Wij adviseren u om de lijn voor deze vierhoek nog iets over te houden en niet vooruit te lopen op het gesprek met de MP.

4. Blokaansluiting

Kern

- In samenspraak met het ministerie van EZK is besloten dat de minister van Klimaat & Energie tijdens de politieke vierhoek:
  - Een korte stand van zaken geeft over de tegemoetkomingsregeling voor huishoudens met een blokaansluiting (*regeling tijdelijke tegemoetkoming blokaansluitingen*).
  - Mandaat vraagt om samen met u, de staatsecretaris voor Fiscaliteit en Belastingdienst, deze regeling op te stellen en te publiceren in de Staatscourant, alsmede de Kamer hier per brief over te informeren zonder verdere agendering in de vierhoek en/of de MR.
- De spreeklijn die voor de minister van MKE is voorbereid, is integraal toegevoegd aan deze annotatie.
- U kunt aangegeven dit voorstel te steunen.
- Mogelijk worden u (staatssecretaris) en de minister van MKE bevroegd op de ingangsdatum van de regeling en de uitbetaaldata van de subsidie. Daarop kan het volgende worden aangegeven:
  - Het benoemen van een concrete ingangsdatum en uitbetaaldata is afhankelijk van een aantal punten.
  - Hierbij moet gedacht worden aan het vaststellen van definities (o.a. die voor een blokaansluiting en een aanvrager) en bepalen van de benodigde (geautomatiseerde) controles vooraf.
  - Dit zijn punten die potentieel grote impact hebben op de planning en waarover nog besluitvorming moet plaatsvinden.

Spreeklijn minister KE

- Voor het kerstreces heb ik, mede namens SFIN, een Kamerbrief verzonden over de contouren van de *regeling tijdelijke tegemoetkoming blokaansluitingen*.
- Deze regeling biedt een forfaitaire tegemoetkoming voor de hoge energiekosten aan de 700.000 huishoudens in Nederland achter een blokaansluiting. Dit omdat het prijsplafond huishoudens achter blokaansluitingen onvoldoende bereikt.
- In dit gremium (de politieke vierhoek) hebben we destijds mandaat gegeven om deze brief omwille van de urgentie van een oplossing voor deze doelgroep niet hier en/of in de MR te agenderen, maar onmiddellijk te verzenden.
- Ik zou graag voor willen stellen hetzelfde te doen voor de regeling en SFIN en mij mandaat te verlenen deze regeling vast te stellen en hier de Kamer over te informeren.
  - De contouren, denkrichtingen en nadere uitzoekpunten van de regeling zijn immers al vastgesteld in de genoemde brief, en de regeling is hier een uitwerking van.
  - Waar relevant worden de andere departementen ambtelijk betrokken (net als bij de brief).
  - Omwille van de snelheid/ urgentie van deze regeling (streven: medio-februari publicatie van de regeling) en het grote

capaciteitsbeslag dat de uitwerking van deze regeling legt op ambtelijk EZK, FIN en de Belastingdienst geniet het de voorkeur om niet te agenderen in vierhoek/MR.

- NB: in principe worden regelingen alleen bij uitzondering – zoals het prijsplafond – geagendeerd in de MR. Zo'n uitzonderlijke behandeling lijkt niet noodzakelijk voor deze regeling.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

TER BESLISSING

Aan

De politieke vierhoek

**Directie Algemene
Financiële en
Economische Politiek**

Persoonsgegevens

nota

Exit-strategie steunmaatregelen

Datum
10 januari 2023

Notanummer

Bijlagen
geen

Aanleiding

Om de gevolgen van de hoge energieprijzen te dempen zijn voor 2023 steunpakketten aangekondigd. In deze notitie wordt de situatie voor de middellange termijn (2024 t/m 2026) verkend en op welke manier de maatregelen aangepast kunnen worden zodat deze beter passen bij de nieuwe macro-economische situatie. Graag ontvangen wij op onderstaande beslispunten uw input om de voorbereiding voor de voorjaarsbesluitvorming richting te geven.

Beslispunten

1. Kunt u zich vinden in onderstaande narratief omtrent de steunmaatregelen en de afbouw daarvan?
2. Vermindering van de kwetsbaarheid van huishoudens zal moeten volgen uit verduurzaming van de gebouwde omgeving. Wilt u dat voorstellen voor het versnellen van de verduurzaming van de gebouwde omgeving de komende weken uitgewerkt zullen worden? Zo ja, dan zal dit via het uitgavenproces verder uitgewerkt worden t.b.v. het hoofdbesluitvormingsmoment dit voorjaar.
3. In voorbereiding op de voorjaarsbesluitvorming zullen bij dit narratief passende koopkrachtmaatregelen uitgewerkt worden. Deels betreft dit het gebruikelijke instrumentarium, maar ook zullen we mogelijkheden verkennen voor nieuwe instrumenten, zoals gerichtere vormen van het prijsplafond of een energietoeslag. Bent u akkoord om deze instrumenten nader uit te werken zodat hierover in het voorjaar een besluit kan worden genomen?

1. Narratief exit-strategie

- Na twee jaren van hoge economische groei vlakt deze in 2023 en 2024 naar verwachting af. De inflatie blijft voor langere tijd hoog en de arbeidsmarkt blijft krap. Macro-economisch is het daarom onverstandig om generiek te blijven compenseren, dit versterkt de inflatie en verslechtert de overheidsfinanciën. Het is dus onwenselijk om in 2024 en verder het pakket voor 2023 te herhalen. Op microniveau (huishoudens) is het echter duidelijk dat er zonder steunmaatregelen kwetsbare huishoudens in betalingsproblemen zullen komen. Om de inflatie te beperken en de rekening niet door te schuiven naar toekomstige generaties zal voor eventuele maatregelen dekking gevonden moeten worden.

- De verstoring van de gasmarkt en de beperkingen in het LNG-aanbod leiden naar verwachting in ieder geval tot 2026 tot hoge en volatiele energieprijzen. De afgelopen weken werd dit goed zichtbaar: koude dagen leidden tot een grote stijging van de gasprijzen, terwijl het recente milde weer bijdraagt aan een grote prijsdaling.
- Ook nadat in 2026 de volatiliteit waarschijnlijk zal afnemen, zullen de prijzen naar verwachting hoger blijven dan voor de Russische invasie van Oekraïne. Het is daarom van belang dat aanpassing aan de nieuwe omstandigheden optreedt in zowel Nederland als in Europa, mede door structurele vraagreductie.
- De industrie is verantwoordelijk voor een groot deel van het gasverbruik in Nederland. Hier wordt dus ook de grootste besparing gerealiseerd. Als gevolg van de hoge prijzen passen bedrijven zich namelijk snel aan. Zo is de gasconsumptie met ca. 30% afgenomen, met (op macroniveau) gelijke output. Er is verder potentieel tot besparing door normering. Het is belangrijk dat de overheid hierbij de randvoorwaarden vervult zodat het bedrijfsleven deze besparing kan realiseren. Bijvoorbeeld door vergunningsverlening te stroomlijnen en het aanbod van duurzame energie te vergroten.
- Sommige sectoren zullen als gevolg van de blijvend hoge gasprijzen niet meer concurrerend zijn. Het is wenselijk dat de economie zich aanpast, behalve waar dit gaat om sectoren van strategisch belang. Deze discussie zal op Europees niveau gevoerd moeten worden om een 'race-to-the-bottom' te voorkomen. Nederland is bovendien te klein om strategisch autonoom te zijn.
- Huishoudens hebben hun verbruik dit jaar sterk verminderd (ca. 20%), vooral door gedragsverandering. Verdere reductie van de vraag door kleine energiebesparende maatregelen (tochtstrip etc.) en versnelde verduurzaming van de gebouwde omgeving maakt huishoudens bestendiger voor de hoge en volatiele energieprijzen en helpt bovendien het klimaat.
- Structureel koopkrachtherstel zal dan ook het gevolg moeten zijn van verdere verduurzaming van de gebouwde omgeving en versnelde stijging van de lonen. Het versnellingspotentieel van de verduurzaming van de gebouwde omgeving kent echter grenzen vanwege de beschikbare arbeidskracht en materialen. Verregaande verduurzaming van de gebouwde omgeving zal dus tijd vergen. Op dit moment is de loonstijging niet voldoende om het koopkrachtverlies te compenseren. Er is ruimte voor verdere loonstijging.
- De huidige afloop van de maatregelen zal, ondanks gedragsverandering, leiden tot een stijging van de energierekening. Deze bedraagt naar verwachting bij een gemiddeld verbruik ca. 100 euro per maand. In een gunstig scenario (aanhoudend lagere prijzen) bedraagt de stijging ongeveer 40 euro per maand, in een ongunstig scenario 170 euro. Het verschil tussen huishoudens is echter groot. Sommige huishoudens zullen een kleinere stijging zien, andere een (veel) grotere. Daarnaast lopen de incidentele koopkrachtmaatregelen af. Dit vermindert het inkomen van huishoudens met lage inkomens met ongeveer 140 euro¹ per maand.
- Voor kwetsbare huishoudens is deze klap moeilijk of niet op te vangen. Naar verwachting zal de groep met betalingsproblemen als gevolg van de afloop van de steunmaatregelen toenemen met ca. 350 duizend huishoudens uitgaande van scenario waarbij de gasprijzen rond 130 euro per MWh blijven. Afhankelijk van de energieprijzen kan dit aantal hoger of

¹ Hoewel het per gemeente kan verschillen, kunnen huishoudens onder 120% sociaal minimum aanspraak maken op de energietoeslag (1.300 euro). Ook krijgen ze ongeveer 400 euro aan hogere zorgtoeslag.

lager uitvallen. Een duidelijker beeld zal komen met de CEP-raming van het CPB (begin maart).

- Van de huishoudens die als gevolg van de afloop van de koopkrachtmaatregelen in betalingsproblemen komen, heeft ongeveer de helft een inkomen tot 120% sociaal minimum en heeft ruim 90 procent een inkomen onder modaal. Ook is bijna 80% van deze huishoudens huurder. Uit vertrouwelijke cijfers van DNB blijkt dat van de huishoudens die zij als kwetsbaar inschatten² voor langdurig hoge energieprijzen, 67% huurder is van een corporatiewoning.
- Het is verstandig om koopkrachtmaatregelen te richten op de groep kwetsbare huishoudens. Generieke steun voor alle huishoudens, zoals het huidige prijsplafond, is (economisch) onwenselijk. Dit vermindert de prikkel voor energiebesparing voor alle huishoudens en wakkert de inflatie verder aan.
- Hierbij kan gekeken worden naar het gebruikelijke koopkrachtinstrumentarium, maar ook naar (gerichte) maatregelen om de energierekening voor kwetsbare huishoudens te verlagen. In aanloop naar de voorjaarsbesluitvorming zullen deze maatregelen verder uitgewerkt worden. Voor deze maatregelen zal gekeken moeten worden naar een afbouwpad, zodat een koopkrachtklif in komende jaren voorkomen wordt. Ook zal dekking gevonden moeten worden om te voorkomen dat de inflatie verder wordt aangewakkerd.

2. Verkenning opties gebouwde omgeving

- Naar verwachting blijven de gasprijzen structureel hoger dan voor de Russische invasie van Oekraïne. Dit vergroot de urgentie om de gasafhankelijkheid van huishoudens te verminderen. Er is reeds een eerste verkenning geweest naar maatregelen om de verduurzaming van de gebouwde omgeving te versnellen. Hieruit komen verschillende oplossingsrichtingen naar voren:
  - Het zo veel mogelijk naar voren halen van de bestaande ambities en afspraken (o.a. prestatieafspraken met corporaties, aanscherpen normen);
  - Het versnellen en opschalen van lokale isolatieaanpak t.b.v. energiebesparing voor kwetsbare huishoudens (o.a. energiefixteams);
  - Het versnellen van de financieringscondities en verduurzaming op aankoopmomenten van een woning;
  - Verminderen bottlenecks aan de aanbodkant (medewerkers; materialen);
  - Overige maatregelen.
- Wilt u dat concrete plannen voor deze oplossingsrichtingen al komende weken worden uitgewerkt zodat de uitvoering hiervan zo spoedig mogelijk kan starten? Deze uitwerking zal dan door het ministerie van BZK worden opgepakt in samenwerking met Financiën. Besluitvorming hierover zal lopen via de reguliere voorjaarsbesluitvorming, zodat een integrale afweging gemaakt kan worden. Hierbij is de juiste mix van beprijzing, normering en subsidiering van belang.

3. Verkenning koopkrachtinstrumentarium

---

² Uitgaande van de gemiddelde energieprijzen van 2022, huishoudens met zowel een hoge energierekening (een energiequote van >8%) als een kwetsbare financiële positie (inkomen tot 120% armoedegrens en een liquide vermogen van minder dan 25k).

- Passend bij het narratief zullen in aanloop naar de voorjaarsbesluitvorming verschillende maatregelen uitgewerkt worden om gericht compensatie te kunnen bieden aan kwetsbare huishoudens. Hierbij zal zowel worden gekeken naar opties binnen het 'gebruikelijke' koopkrachtinstrumentarium (fiscaliteit, toeslagen, uitkeringen) als naar opties om meer gericht steun te bieden voor de hoge energierekening.
- Voor een aantal van deze maatregelen is op dit moment onduidelijk of en op welke wijze deze uitvoerbaar zullen zijn. Om hierover in het voorjaar te kunnen besluiten zal dit de uitvoerbaarheid en juridische haalbaarheid eerst uitgezocht moeten worden. Deze voorbereiding dient de komende weken plaats te vinden om besluitvorming in het voorjaar mogelijk te maken.
  - Aanpassingen in de energiebelasting (bijv. een extra schijf);
  - Gerichtere vormen van het prijsplafond (bijv. afhankelijk maken van inkomen);
  - Het opstellen van een energietoeslag;
  - Verleggen van (een deel van) de energierekening naar verhuurder;
  - Instellen noodleverancier (met lagere tarieven);
  - Centrale inkoop van gas.

Toelichting

Om tot een beeld te komen op welke manier de huidige steunmaatregelen afgebouwd kunnen worden is gekeken naar de macro-economische omstandigheden, de energiemarkten en de effecten van de hoge gasprijzen op zowel het bedrijfsleven als huishoudens. Per onderwerp is een korte toelichting opgesteld met de belangrijkste uitkomsten van de analyse.

Toelichting macro-economie

- De Nederlandse economie koelt in de loop van 2022 af vanuit een forse hoogconjunctuur vlak na de coronacrisis. De verwachting is dat we sinds K3 2022 in een korte recessie zitten met negatieve bbp-groei voor enkele kwartalen. De groei blijft naar verwachting in 2023 met +0,8% bbp beperkt, maar loopt op naar +1,6% bbp in 2024. De economie blijft naar verwachting op basis van andere indicatoren verhit: de arbeidsmarkt blijft krap en de inflatie nog relatief hoog.
- Omdat de economie verhit is en dat naar verwachting in 2023 en 2024 nog blijft, werkt expansief begrotingsbeleid procyclisch. Dit brengt het risico de inflatie verder aan te wakkeren, hoewel het prijsplafond op de korte termijn de inflatie van huishoudens juist effectief verlaagt.
- Het risico van aanwakkerende inflatie bestaat met name bij grootschalige en generieke compensatie. Het ondersteunen van koopkracht van (kwetsbare) huishoudens kan een ander legitiem beleidsdoel zijn, terwijl koopkrachtondersteuning het risico heeft om inflatie verder aan te wakkeren. Dit vergt om een balans, en gerichtheid van steun voor de kwetsbare huishoudens.
- Uitgangspunt bij deze keuzes is het trendmatige begrotingsbeleid, op basis waarvan de resterende dekkingsopgave in het voorjaar dient te worden ingevuld. Het systeem van trendmatig begrotingsbeleid zorgt automatisch voor het feit dat inflatie niet verder wordt aangewakkerd, doordat maatregelen gedekt worden. Daarnaast hoeft er ook niet extra te worden bezuinigd. Het zorgt er ook voor dat er doelmatige keuzes gemaakt worden. Uitgaven op elkaar stapelen is zeker in een verhitte economie niet verstandig.
- De ontwikkeling in de overheidsfinanciën geeft een gemixt beeld: hoge inflatie is positief voor de schuldquote maar ook de rentelasten nemen toe. Hierdoor is de schuldquote gunstig, maar het saldo negatief. De verwachting is dat de schuldquote komende jaren rond de 50% blijft, of zelfs verder daalt (47,4% in 2024; raming DNB). Beleidskeuzes hebben op deze ontwikkeling wel invloed: daar waar generieke compensatiemaatregelen vooral een kost zijn, kunnen investeringen in bijvoorbeeld (energie)infrastructuur en onderwijs de groei en daarmee de overheidsfinanciën op de lange termijn verbeteren.
- Economische instituten (IMF, OESO, EC) adviseren landen, waaronder Nederland, koopkrachtmaatregelen zo veel mogelijk te richten op kwetsbare huishoudens. Om inflatie tegen te gaan gaf het IMF in haar recente artikel IV-missie aan dat de begrotingssteun budgettair gedekt moet worden, gezien de hoge inflatie en krappe arbeidsmarkt. Bij de dekkingsopgave noemen ze daarnaast ook dat structurele investeringen in bijvoorbeeld klimaat, de woningmarkt en onderwijs beschermd moeten worden omdat deze uitgaven ook de economische groei verbeteren.

Toelichting energiemarkt en -prijzen

- De Russische toevoer van gas naar Europa is meer dan gehalveerd dit jaar t.o.v. 2021. Hierdoor zijn de gasprijzen, die in de zomer van 2021 al opliepen, verder gestegen. De groothandelsprijzen van gas zijn op dit moment bijna 5x zo hoog als eind 2020. Ook de elektriciteitsprijzen zijn hierdoor gestegen.
- De belangrijkste nieuwe stroom van energie om Russisch gas op korte termijn te vervangen bestaan uit LNG-gas. De prijzen blijven de komende jaren echter hoog, want het aanbod van LNG wereldwijd blijft schaars. Op de middellange termijn, vanaf 2026, is er een positiever uitzicht en is er substantiële extra LNG-productie in o.a. Qatar, de VS en Azerbeidzjan.
- Deze winter lijkt de EU goed te zitten qua gasvoorziening mede door de goed gevulde voorraden. Het internationaal energieagentschap (IEA) is somberder over volgende winter omdat in 2023 het Russische gasaanbod mogelijk helemaal wegvalt en de Chinese vraag naar LNG wellicht terugveert. In dat scenario zou Europa tot 30 bcm aan aanbod tekort kunnen komen. Een milde winter kan de problematiek voor volgend jaar verminderen.
- Er zijn een aantal concrete opties waar het kabinet op inzet om het gasaanbod op korte termijn te vergroten:
  - De Eemshaventerminal wordt geoptimaliseerd om 1,5-2 bcm LNG extra te kunnen importeren;
  - Er wordt geprobeerd om binnen 1,5 jaar 4 tot 8 bcm extra aan LNG te importeren;
  - De gaswinning in de Noordzee vergroten met 1 bcm per jaar.
- Andere oplossingsrichtingen die het kabinet heeft om het gasaanbod te vergroten/de gasleveringszekerheid te beschermen:
  - Inzetten op Europese coördinatie van het inkopen van gas om prijsspieken (zoals bijv. in augustus) te voorkomen.
  - Uitbreiden van LNG-invoercapaciteit om bottlenecks in de Nederlandse infrastructuur (zoals in zomer 2022) tegen te gaan.
  - De volledige sluiting van het Groningengasveld uitstellen met 2-3 jaar tot na 2026. Hiermee wordt het streven losgelaten om het Groningenveld zo snel mogelijk te sluiten. Dit vereist aanpassing van de wet.
- Vanwege beperkingen in de infrastructuur zal er naar verwachting geen significant effect zijn op de internationale gasmarkten, maar mogelijk wel op de Nederlandse gasprijzen.
- In december werden voor 2023 - TTF-prijzen van ca. 130 euro per MWh verwacht. Dit leidt waarschijnlijk tot consumentenprijzen van ca. 2,5-3 euro per kuub gas en 70-80 cent per kWh voor elektra. Om rekening te houden met onzekerheid wordt met drie prijsscenario's gewerkt. Deze komen overeen met ca. 80, 130 en 180 euro per MWh op de TTF-markt. Dit komt overeen met de huidige prijs (begin januari), de prijs van december en het Europees prijsplafond respectievelijk.
- Ook na 2026 verwacht de markt dat de energieprijzen in Europa structureel hoger blijven dan voor de oorlog in Oekraïne. De EU zal meer gebruik maken van LNG, de kostprijs daarvan ligt hoger dan bij Russisch gas.
- Structurele vraagreductie door besparing en verduurzaming lijkt gegeven bovenstaande de belangrijkste manier om voor komende jaren de energieprijzen te drukken en de energieleveringszekerheid van Nederland te beschermen. Hierbij is Europese coördinatie van belang omdat gasprijzen

worden bepaald op Europese markten. Nederlandse vraagreductie is op zichzelf niet voldoende om de gasmarkten te herstellen. Er wordt in Europa gemiddeld (11%) minder gas bespaard dit jaar dan in Nederland (24%).

Toelichting impact en handelingsperspectief bedrijfsleven

- De macro-economische uitgangspositie van het Nederlandse bedrijfsleven is voornamelijk goed. In tegenstelling tot huishoudens kunnen sommige bedrijven kosten doorberekenen in hun prijzen, dit zien we in de kerninflatie. Faillissementen lopen weliswaar op, maar zijn nog steeds laag. De productie- en exportcijfers zijn dan ook nog op peil.
- In een aantal sectoren daalt de productie en de industriële orders lopen terug. Bij langdurig hoge prijzen worden bepaalde bedrijven verlieslatend als zij niet verduurzamen. Het is voornamelijk lastig in te schatten welke. Het verdwijnen van bepaalde bedrijven in de energie-intensieve industrie levert risico's op voor open strategische autonomie, R&D, keteneffecten en klimaatweglek. Een discussie hierover zal op Europees niveau gevoerd moeten worden.
- Bedrijven zijn verantwoordelijk voor het grootste gedeelte van de Nederlandse gas- en elektriciteitsconsumptie. Er zijn reeds forse besparingen van ca. 30% gerealiseerd door de industrie. Dat betekent o.a. dat bedrijven op andere productieprocessen zijn overgestapt of andere brandstoffen gebruiken. Voor bepaalde bedrijven, met name de energie-intensieve industrie, betekent het echter ook afschaling.
- Er liggen nog veel besparings- en verduurzamingsvraagstukken voor de industrie. Structurele energiebesparing van het bedrijfsleven is vereist voor leveringszekerheid, en om de toekomstbestendigheid van de industrie veilig te stellen. Hoewel energiebesparing rendabeler is door hoge energieprijzen, kan aanvullend beleid de besparing versnellen. Op de korte termijn is er nog een besparingspotentie in de industrie van 1,6 bcm gas, maar dit vergt investeringen in o.a. isolatie en gebruik van restwarmte.
- Oplossingsrichtingen waar het kabinet aan kan denken voor verduurzaming van het bedrijfsleven zijn:
  - De randvoorwaarden op orde maken. Denk hierbij aan ruimte op het elektriciteitsnet, beschikbaarheid van technisch personeel, vergunningverlening, voldoende aanbod van duurzame energie.
  - Versnellen van de huidige inzet voor verduurzaming van de industrie, ook op Europees niveau. Bijvoorbeeld via versnelde uitrol van instrumenten als VEKI, NIKI en de maatwerkaanpak.
  - Inzetten op aanvullende besparing door de energiebesparingsplicht uit te breiden, aan te scherpen, en te handhaven. Ook kunnen bepaalde vormen van energieverbruik genormeerd worden, zoals verlichting in (kantoor)-panden. De overheid kan ook hulp bieden met besparingsadviezen.
- Hoge (fossiele) energieprijzen versterken de verduurzamingsprikkel, daarom is het wenselijk om de huidige steunmaatregelen niet door te zetten. Bovendien werkt compensatie marktverstoring. Bedrijven zullen zich minder snel aanpassen aan de nieuwe economische situatie, waarin hoge energieprijzen normaal zijn. De nadelen van steun in de vorm van verminderde bedrijfsdynamiek worden dus op termijn groter dan de voordelen.
- Bij deze afbouw van steunmaatregelen moet rekening worden gehouden met bedrijven die inzetten op CCS of elektrificatie. Voor deze bedrijven biedt verduurzaming geen uitweg als de elektriciteitsprijzen hoog blijven.
- Andere (niet-economische) redenen kunnen kortdurende en gerichte steun wenselijk maken: open strategische autonomie, positieve externe effecten of als economische activiteit dreigt te verdwijnen vanwege een ongelijk speelveld gecreëerd door steun in andere landen. Tijdelijke steun biedt echter alleen een uitweg als bedrijven zich kunnen aanpassen, de verwachting is immers dat energieprijzen in de EU permanent hoger zullen liggen dan in bijvoorbeeld de VS. Deze discussie kan het best op Europees niveau worden gevoerd.

Toelichting huishoudens en mogelijkheden tot afbouw compensatie

Analyse

- Het op 2023 gerichte pakket aan ondersteunende maatregelen, waaronder het incidentele koopkrachtpakket, het prijsplafond en de gewijzigde afsluitregeling, zal er naar verwachting in slagen de bestaanszekerheid van kwetsbare huishoudens te borgen en financiële problemen en onzekerheid bij veel huishoudens te voorkomen. Zonder nieuw beleid zullen veel huishoudens bij het aflopen van de maatregelen vanaf januari 2024 een achteruitgang ervaren in hun besteedbaar inkomen. De laagste inkomens en de lagere middeninkomens gaan er daarbij naar verwachting het meest op achteruit.
- De koopkracht- en inkomensontwikkeling voor 2024 en daarna is onzeker en afhankelijk van veel factoren, waaronder de ontwikkeling van de kerninflatie en de voedselprijzen en de prijsontwikkeling op de volatiele energiemarkt, maar ook van de loongroei, energiebesparing en verduurzaming. Voor de onzekerheid in de energiemarkt is hieraan invulling gegeven door te werken met scenario's. Hierbij wordt aangesloten op de scenario's van het CPB en rekening gehouden met een langdurig hogere gasprijs van 80, 130 en 180 euro/MWh.
- In deze scenario's leidt het aflopen van het prijsplafond tot een gemiddelde stijging van de energierekening met respectievelijk 40, 100 of 170 euro per maand.

Effect op (kwetsbare) huishoudens

- Uit de stresstest van het CPB blijkt dat huishoudens met hoge (midden)inkomens deze prijsstijging vaak binnen hun uitgavenpatroon kunnen opvangen. Lagere inkomensgroepen hebben deze mogelijkheid niet. Kleine energiebesparende maatregelen kunnen enige verlichting bieden op de korte termijn (35 euro per maand bij mediaan verbruik), maar zonder aanvullende maatregelen zal een deel van deze huishoudens door het ijs zakken.
- Naar verwachting zal de groep met betalingsproblemen als gevolg van de hoge energierekening toenemen met ca. 350 duizend huishoudens. Afhankelijk van de energieprijzen kan dit aantal hoger of lager uitvallen. Een duidelijker beeld zal komen met de CEP-raming van het CPB (begin maart).
- Van de huishoudens die als gevolg van de afloop van de koopkrachtmaatregelen in betalingsproblemen komen, heeft ongeveer de helft een inkomen tot 120% sociaal minimum en heeft ruim 90 procent een inkomen onder modaal. Ook is bijna 80% van deze huishoudens huurder.
- Precies afbakenen van kwetsbare groepen blijft erg lastig, doordat de mate van kwetsbaarheid ook sterk afhangt van de ontwikkeling van de energieprijzen, het energieverbruik en de persoonlijke inkomens- en uitgavensituatie. Uit een voorlopige DNB analyse blijkt dan ook dat de groep kwetsbare huishoudens niet alleen is geconcentreerd bij de slechte labels, wel hebben zij een grotere kans op energie-armoede. De volgende huishoudens zijn oververtegenwoordigd in de groep kwetsbaren: huurders bij een woningcorporatie; huishoudens waarvan de kostwinner niet werkzaam is; mensen met een niet-westerse migratieachtergrond.

Lange termijn strategie – verduurzaming en stijging van de lonen

- De hoge energieprijzen houden vermoedelijk aan tot 2026, waarna de prijs zal stabiliseren (CPB raming) op een hoger niveau dan voor 2020. Het loont dus om energiebesparing te realiseren door de gebouwde omgeving te verduurzamen. Indicatief levert het volledig isoleren van een slecht-label woning bij de huidige gasprijzen een besparing op van ruim 100 euro per maand.
- Hierbij is extra aandacht nodig voor (de woningen van) kwetsbare groepen, omdat zij vaak de middelen of de mogelijkheid (in geval van huur) niet hebben om zelf actie te ondernemen of niet bereikt worden met de maatregelen die worden aangeboden. Het is cruciaal om de beleidsvoornemens op het vlak van verduurzaming tegen het licht te houden en te kijken waar versnelling kan plaatsvinden.
- Ook moet snellere stijging van de lonen leiden tot koopkrachtherstel. Een deel van het bedrijfsleven blijkt goed in staat om hogere prijzen door te vertalen aan consumenten. De lonen zouden door deze werkgevers meer verhoogd kunnen worden.

Transitiestrategie – tijdelijke steun voor kwetsbare huishoudens

- Tot hun woning verduurzaamd is zullen kwetsbare huishoudens zonder financiële ondersteuning mogelijk niet rond kunnen komen als gevolg van de hoge energierekening.
- Voor deze groep kan gekozen worden voor compensatie op een manier die voorkomt dat de inflatie verder wordt aangewakkerd en die de prikkel tot verduurzaming behoudt.
- Dit kan door de compensatie gericht vorm te geven en stapsgewijs af te bouwen in 2025 en 2026 (en later indien nodig). Het is hierbij van belang om de onzekerheid voor huishoudens als gevolg van de volatiele gasprijzen te beperken.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

gezien

TER INFORMATIE IN VOORBEREIDING OP POLITIEKE VIERHOEK DINSDAG 14 FEB

Aan
de minister

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directie Algemene
Financiële en
Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Oplegnota Kamerbrief verkenning instrumenten gerichte ondersteuning huishoudens kwetsbaar voor hoge energieprijzen na 2023

Datum
10 februari 2023
Notanummer
2023-000029288

Bijlagen
1. Kamerbrief verkenning instrumenten gerichte ondersteuning huishoudens kwetsbaar voor hoge energieprijzen na 2023.
2. Bespreekpunten politieke vierhoek Kamerbrief

Aanleiding

In voorbereiding op de voorjaarsbesluitvorming worden maatregelen voor compensatie van kwetsbare huishoudens na afloop van de koopkrachtmaatregelen en het prijsplafond uitgewerkt. In opdracht van de politieke vierhoek is een stuurgroep gestart om tot maatregelen te komen. Deze ambtelijke stuurgroep van de departementen AZ, BZK, EZK, FIN en SZW heeft bijgaande Kamerbrief geschreven. De stuurgroep wordt geleid door de staatssecretaris F&B zal de Kamerbrief en bespreekpunten voorgeleggen aan de politieke vierhoek op 14 februari. Een annotatie volgt maandag. Daarnaast informeren we u in deze nota over de voortgang van het traject.

Kernpunten

- In de politieke vierhoek van 10 januari is besloten om een Kamerbrief met het narratief en een 'menukaart' met mogelijke maatregelen voor compensatie van kwetsbare huishoudens in 2024 te versturen, voor het geval energieprijzen hoog blijven en gerichte compensatie nodig is.
- In de Kamerbrief wordt beschreven dat het niet de verwachting is dat energieprijzen terugkeren naar het niveau van voor 2021. Generieke maatregelen zijn structureel niet houdbaar voor de overheidsfinanciën. Burgers, bedrijven en industrie zullen zich moeten aanpassen aan structureel hogere prijzen middels gedragsverandering en verduurzaming. Tegelijkertijd is het de taak van de overheid om te zorgen dat ook huishoudens die kwetsbaar zijn als gevolg van hoge energieprijzen mee kunnen komen tijdens de afbouw van steunmaatregelen.
- De maatregelen die worden verkend worden op hoofdlijnen beschreven in de brief. De uitvoerbaarheid, doelmatigheid en doeltreffendheid wordt op dit moment onderzocht van maatregelen gericht op 1) bestaand koopkrachtinstrumentarium, 2) aanpassingen in de energiebelasting, 3) energietoeslag via het toeslagensysteem, 4) gerichte vormen van het prijsplafond, 5) energiemarkt en 6) lasten huurders. Ook wordt in een apart traject gekeken naar de mogelijkheden om de verduurzaming in de gebouwde omgeving te versnellen. De capaciteit van de uitvoeringsinstanties is begrensd, nieuwe maatregelen kan de uitvoering van ander beleid verdringen. Het is nog niet duidelijk of, in welke vorm en per wanneer de maatregelen noodzakelijk en uitvoerbaar zijn.

- Na instemming van de vierhoek wordt de brief aan de MR voorgelegd en voor eind februari verzonden naar de Kamer.
- Tijdens de voorjaarsbesluitvorming zal politiek besloten worden welke maatregelen verder worden ontwikkeld, dit vraagt om keuzes en trechtering. Een ambtelijke stuurgroep beoordeelt welke maatregelen voldoende kansrijk zijn voor politieke besluitvorming. In augustus, tijdens besluitvorming over koopkracht, wordt besloten welke samenstelling en vormgeving van deze maatregelen het meest passend is bij de situatie.

Toelichting

Voortgang werkgroepen en stuurgroep

Bij het uitwerken van de strategie zijn de departementen AZ, BZK, EZK, FIN en SZW en de uitvoeringsinstanties Belastingdienst, Kadaster, RVO, Toeslagen en UWV betrokken. De stuurgroep staat onder leiding van ~~persoonsgegevens~~ maatregelen die ingrijpen op de energiemarkt zullen ook de energieleveranciers tijdig worden betrokken.

In zes werkgroepen worden ongeveer 45 maatregelen uitgewerkt. Deze maatregelen vallen in drie categorieën: i. maatregelen om de verduurzaming van de gebouwde omgeving te versnellen, ii. bestaande koopkrachtmaatregelen en iii. maatregelen om huishoudens gericht te ondersteunen bij de energierekening.

De maatregelen worden voorgelegd aan een ambtelijke stuurgroep. Deze stuurgroep beoordeelt welke maatregelen voldoende kansrijk zijn om ter politieke besluitvorming voor te leggen. In de stuurgroepen zijn de beleidsdepartementen en uitvoeringsorganisaties vertegenwoordigd.

De maatregelen worden beoordeeld op i. uitvoerbaarheid, ii. juridische houdbaarheid, iii. beleidsmatige effecten, iv. inkomenseffecten en armoederaming en v. budgettaire effecten en budgettaire dekking. Zie onderstaand voor een overzicht van alle maatregelen die momenteel worden uitgewerkt.

Besluitvorming

Bij het uitwerken zijn 'fatale deadlines' voor besluitvorming in kaart gebracht. Hieruit blijkt dat over sommige maatregelen eind februari al besloten zou moeten worden om invoering per 1 januari 2024 mogelijk te maken.

Tegelijk is de verwachting dat de benodigde informatie voor afgewogen besluitvorming pas later beschikbaar is. Zo komt de CEP-raming begin maart en is de verkenning van de mogelijkheden binnen de uitvoering nog niet afgerond. Bij besluitvorming tijdens de voorjaarsbesluitvorming zouden sommige maatregelen mogelijk niet per 1 januari 2024 in kunnen gaan maar enkele maanden later.

Rond de voorjaarsbesluitvorming zal worden besloten welke maatregelen worden uitgewerkt. Welke samenstelling en vormgeving het meest passend is, zal in augustus, gelijktijdig met besluitvorming over de koopkracht, worden vastgelegd. Op dat moment zal meer informatie beschikbaar zijn over de ontwikkeling van de energieprijzen en inflatie.

Landelijke energietoeslag

Een van de beleidsopties die wordt onderzocht is een landelijke energietoeslag via het toeslagensysteem. Invoering en uitvoering van een energietoeslag vraagt

grote aanpassingen. Niet alleen bij Toeslagen, maar ook bij onderdelen van de Belastingdienst. Voor de haalbaarheid van deze eventuele maatregel is van belang dat volledig wordt aangesloten bij de reeds bestaande IV- en data-infrastructuur rond toeslagen.

Indien hiervoor wordt gekozen ontstaat – nog los van de beleidsmatige vraag hoe dit zich verhoudt tot de wens in het coalitieakkoord om toeslagen af te schaffen – hoe dan ook grote verdringing richting andere prioriteiten binnen Toeslagen en Belastingdienst. Deze verdringing wordt nog verder in kaart gebracht, maar hierbij kan worden gedacht aan onderdelen binnen de hersteloperatie, wetgeving die nog geïmplementeerd moet worden en het opschorten van dwangverrekenen zonder kosten.

Momenteel is het nog onzeker of in alle onderdelen van de keten – ook bij maximale prioritering – überhaupt voldoende tijd en capaciteit is om de noodzakelijke IV-aanpassingen door te voeren. Het aantal programmeerdagen is groot en de implementatietijd te is kort. Er wordt gewerkt aan het verkrijgen van uitsluitel op dit punt, en dit kan er toe leiden dat de maatregel – nog los van de verdringingseffecten en ook bij zeer snelle besluitvorming – als onuitvoerbaar per 1 januari 2024 beschouwd moet worden. Naar het zich nu laat aanzien is invoering niet goed mogelijk per 1-1-2024.

Mocht blijken dat ook bij herprioritering de energietoeslag niet maakbaar is per 2024, dan wordt in de werkgroep bekeken wanneer invoering van een dergelijke energietoeslag wél mogelijk zou zijn. Het gaat dan om een eenvoudige toeslagregeling, zonder koppeling aan bijvoorbeeld woningeigenschappen of energierekening. Verdere verfijning van de toeslag, zoals een koppeling met de energierekening, is pas in een later stadium mogelijk en vraagt dan opnieuw grote IV-aanpassingen.

Voor vrijwel iedere maatregel die in het kader van de gerichte ondersteuning voor kwetsbare huishoudens bij hogere energieprijzen worden uitgewerkt geldt dat er uitvoeringsbezwaren zijn die overkomen moeten worden. Daarom vindt een afgewogen oordeel pas later plaats.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

Deze Kamerbrief komt tegemoet aan een motie ingediend door van der Lee en Kathmann waarin 'het kabinet heeft verzocht om uiterlijk voor 1 mei 2023 aan te geven met welke instrumenten het kabinet beoogt te bereiken dat, als er weer extra compensatie voor hoge prijzen nodig mocht zijn in 2024, deze niet generiek zal zijn maar specifiek gericht zal worden op die Nederlanders die het echt nodig hebben'. Er worden nu verschillende opties in kaart gebracht om tegemoet te komen aan de wens van de Kamer en een brede afweging te kunnen maken van welke optie het meest passend is.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

N.v.t.

Overzicht verkende maatregelen

Werkgroep	Verkende maatregelen
1: Bestaand instrumentarium	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nieuwe eerste schijf (tot ca. 37.000 euro) 2. Verlagen tarief eerste schijf 3. Verhogen toptarief 4. Andere vormgeving AHK 5. Verhogen AHK 6. Verhogen AK 7. Afschaffen IACK (andere vormgeving) 8. Verhogen (alleenstaande) ouderenkorting 9. Terugdraaien halvering jonggehandicaptenkorting 10. Verlagen brandstofaccijns 11. Verlagen btw (algemeen tarief) 12. AHK afbouwen vanaf WML 13. Verhogen kindgebonden budget 14. Verhogen zorgtoeslag 15. (Tijdelijk) verhogen doelmatigheidsgrens toeslagen 16. i. Verhogen WML (1%, volledige koppeling, 2024) 16. ii. Verhogen WML (1%, aangepaste koppeling, 2025) 16. iii. Verhogen WML (naar 14 euro, volledige koppeling, 2024) 16. iv. Verhogen WML (naar 14 euro, aangepaste koppeling, 2025) 17. i. Terugdraaien versnelde afbouw dubbele AHK bijstand 17. ii. Bevrozen afbouw dubbele AHK bijstand (restant kabinetsperiode) 17. iii. Dubbele AHK in bijstand herintroduceren in 2023 18. Verhogen kinderbijslag 19. Energietoeslag gemeenten 20. Studenten aanvullende beurs <p>* Dit is een tussenversie van de lijst, een aantal maatregelen zullen alleen onder de reguliere augustusbesluitvorming vallen en niet worden meegenomen in dit traject.</p>
2: Energiebelasting	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verhoging van de belastingvermindering energiebelasting 2. Verlagen btw op energie per 1 januari 2024 3. Verlaging van de tarieven in de eerste schijven energiebelasting
3: Energietoeslag	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nieuwe energietoeslag. 2. Nieuwe energietoeslag koppelen aan energetische kwaliteit woning / verbruik 3. Verhogen zorg- of huurtoeslag (buiten reguliere kaders)
4: Prijsplafond	<ol style="list-style-type: none"> 1. Huidige variant prijsplafond met lagere volumegrenzen 2. Basisverbruik gratis voor de burger 3. Vaste korting per m3/kWh 4. Sociaal tarief 5. Prijsplafond o.b.v. energiekenmerken (TNO-variant) 6. Prijsplafond o.b.v. historisch verbruik (Duitse variant)
5: Energiemarkt	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aanwijzen energieleverancier voor sociaal tarief voor lage inkomens 2. Noodleverancier aanwijzen voor klanten met betalingsproblemen 3. Centrale inkoop van gas 4. Noodfonds laten doorlopen
6: Lasten huurders	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gerichte huurkorting voor huurders bij corporaties in woningen met EFG-label 2. Verleggen energierekening naar corporaties

TER INFORMATIE IN VOORBEREIDING OP POLITIEKE VIERHOEK DINSDAG 14 FEB

Aan

de minister

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directie Algemene
Financiële en
Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Oplegnota Kamerbrief verkenning instrumenten gerichte ondersteuning huishoudens kwetsbaar voor hoge energieprijzen na 2023

Datum

10 februari 2023

Notanummer

2023-0000029288

Bijlagen

1. Kamerbrief verkenning instrumenten gerichte ondersteuning huishoudens kwetsbaar voor hoge energieprijzen na 2023.
2. Bespreekpunten politieke vierhoek Kamerbrief

Aanleiding

In voorbereiding op de voorjaarsbesluitvorming worden maatregelen voor compensatie van kwetsbare huishoudens na afloop van de koopkrachtmaatregelen en het prijsplafond uitgewerkt. In opdracht van de politieke vierhoek is een stuurgroep gestart om tot maatregelen te komen. Deze ambtelijke stuurgroep van de departementen AZ, BZK, EZK, FIN en SZW heeft bijgaande Kamerbrief geschreven. De stuurgroep wordt geleid door de staatssecretaris F&B zal de Kamerbrief en bespreekpunten voorgeleggen aan de politieke vierhoek op 14 februari. Een annotatie volgt maandag. Daarnaast informeren we u in deze nota over de voortgang van het traject.

Kernpunten

- In de politieke vierhoek van 10 januari is besloten om een Kamerbrief met het narratief en een 'menukaart' met mogelijke maatregelen voor compensatie van kwetsbare huishoudens in 2024 te versturen, voor het geval energieprijzen hoog blijven en gerichte compensatie nodig is.
- In de Kamerbrief wordt beschreven dat het niet de verwachting is dat energieprijzen terugkeren naar het niveau van voor 2021. Generieke maatregelen zijn structureel niet houdbaar voor de overheidsfinanciën. Burgers, bedrijven en industrie zullen zich moeten aanpassen aan structureel hogere prijzen middels gedragsverandering en verduurzaming. Tegelijkertijd is het de taak van de overheid om te zorgen dat ook huishoudens die kwetsbaar zijn als gevolg van hoge energieprijzen mee kunnen komen tijdens de afbouw van steunmaatregelen.
- De maatregelen die worden verkend worden op hoofdlijnen beschreven in de brief. De uitvoerbaarheid, doelmatigheid en doeltreffendheid wordt op dit moment onderzocht van maatregelen gericht op 1) bestaand koopkrachtinstrumentarium, 2) aanpassingen in de energiebelasting, 3) energietoeslag via het toeslagensysteem, 4) gerichte vormen van het prijsplafond, 5) energiemarkt en 6) lasten huurders. Ook wordt in een apart traject gekeken naar de mogelijkheden om de verduurzaming in de gebouwde omgeving te versnellen. De capaciteit van de uitvoeringsinstanties is begrensd, nieuwe maatregelen kan de uitvoering van ander beleid verdringen. Het is nog niet duidelijk of, in welke vorm en per wanneer de maatregelen noodzakelijk en uitvoerbaar zijn.

12.02.23

Dank
Mie Pijpers
3.

Mie

- Na instemming van de vierhoek wordt de brief aan de MR voorgelegd en voor eind februari verzonden naar de Kamer.
- Tijdens de voorjaarsbesluitvorming zal politiek besloten worden welke maatregelen verder worden ontwikkeld, dit vraagt om keuzes en trechtering. Een ambtelijke stuurgroep beoordeelt welke maatregelen voldoende kansrijk zijn voor politieke besluitvorming. In augustus, tijdens besluitvorming over koopkracht, wordt besloten welke samenstelling en vormgeving van deze maatregelen het meest passend is bij de situatie.

Toelichting

Voortgang werkgroepen en stuurgroep

Bij het uitwerken van de strategie zijn de departementen AZ, BZK, EZK, FIN en SZW en de uitvoeringsinstanties Belastingdienst, Kadaster, RVO, Toeslagen en UWV betrokken. De stuurgroep staat onder leiding van de Persoonsgegevensautoriteit. De maatregelen die ingrijpen op de energiemarkt zullen ook de energieleveranciers tijdig worden betrokken.

In zes werkgroepen worden ongeveer 45 maatregelen uitgewerkt. Deze maatregelen vallen in drie categorieën: i. maatregelen om de verduurzaming van de gebouwde omgeving te versnellen, ii. bestaande koopkrachtmaatregelen en iii. maatregelen om huishoudens gericht te ondersteunen bij de energierekening.

3 categorieën

De maatregelen worden voorgelegd aan een ambtelijke stuurgroep. Deze stuurgroep beoordeelt welke maatregelen voldoende kansrijk zijn om ter politieke besluitvorming voor te leggen. In de stuurgroepen zijn de beleidsdepartementen en uitvoeringsorganisaties vertegenwoordigd.

5 factuurs-acties

De maatregelen worden beoordeeld op i. uitvoerbaarheid, ii. juridische houdbaarheid, iii. beleidsmatige effecten, iv. inkomenseffecten en armoederaming en v. budgettaire effecten en budgettaire dekking. Zie onderstaand voor een overzicht van alle maatregelen die momenteel worden uitgewerkt.

Besluitvorming

Bij het uitwerken zijn 'fatale deadlines' voor besluitvorming in kaart gebracht. Hieruit blijkt dat over sommige maatregelen eind februari al besloten zou moeten worden om invoering per 1 januari 2024 mogelijk te maken.

Tegelijk is de verwachting dat de benodigde informatie voor afgewogen besluitvorming pas later beschikbaar is. Zo komt de CEP-raming begin maart en is de verkenning van de mogelijkheden binnen de uitvoering nog niet afgerond. Bij besluitvorming tijdens de voorjaarsbesluitvorming zouden sommige maatregelen mogelijk niet per 1 januari 2024 in kunnen gaan maar enkele maanden later.

Rond de voorjaarsbesluitvorming zal worden besloten welke maatregelen worden uitgewerkt. Welke samenstelling en vormgeving het meest passend is, zal in augustus, gelijktijdig met besluitvorming over de koopkracht, worden vastgelegd. Op dat moment zal meer informatie beschikbaar zijn over de ontwikkeling van de energieprijzen en inflatie.

Landelijke energietoeslag

Een van de beleidsopties die wordt onderzocht is een landelijke energietoeslag via het toeslagensysteem. Invoering en uitvoering van een energietoeslag vraagt

grote aanpassingen. Niet alleen bij Toeslagen, maar ook bij onderdelen van de Belastingdienst. Voor de haalbaarheid van deze eventuele maatregel is van belang dat volledig wordt aangesloten bij de reeds bestaande IV- en data-infrastructuur rond toeslagen. ||

Indien hiervoor wordt gekozen ontstaat – nog los van de beleidsmatige vraag hoe dit zich verhoudt tot de wens in het coalitieakkoord om toeslagen af te schaffen – hoe dan ook grote verdringing richting andere prioriteiten binnen Toeslagen en Belastingdienst. Deze verdringing wordt nog verder in kaart gebracht, maar hierbij kan worden gedacht aan onderdelen binnen de hersteloperatie wetgeving die nog geïmplementeerd moet worden en het opschorten van dwangverrekenen zonder kosten.

Momenteel is het nog onzeker of in alle onderdelen van de keten – ook bij maximale prioritering – überhaupt voldoende tijd en capaciteit is om de noodzakelijke IV-aanpassingen door te voeren. Het aantal programmeerdagen is groot en de implementatietijd te kort. Er wordt gewerkt aan het verkrijgen van uitsluitel op dit punt, en dit kan er toe leiden dat de maatregel – nog los van de verdringingseffecten en ook bij zeer snelle besluitvorming – als onuitvoerbaar per 1 januari 2024 beschouwd moet worden. Naar het zich nu laat aanzien is invoering niet goed mogelijk per 1-1-2024.

Mocht blijken dat ook bij herprioritering de energietoeslag niet maakbaar is per 2024, dan wordt in de werkgroep bekeken wanneer invoering van een dergelijke energietoeslag wél mogelijk zou zijn. Het gaat dan om een eenvoudige toeslageregeling, zonder koppeling aan bijvoorbeeld woningeigenschappen of energierekening. Verdere verfijning van de toeslag, zoals een koppeling met de energierekening, is pas in een later stadium mogelijk en vraagt dan opnieuw grote IV-aanpassingen.

Voor vrijwel iedere maatregel die in het kader van de gerichte ondersteuning voor kwetsbare huishoudens bij hogere energieprijzen worden uitgewerkt geldt dat er uitvoeringsbezwaren zijn die overkomen moeten worden. Daarom vindt een afgewogen oordeel pas later plaats.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

Deze Kamerbrief komt tegemoet aan een motie ingediend door van der Lee en Kathmann waarin 'het kabinet heeft verzocht om uiterlijk voor 1 mei 2023 aan te geven met welke instrumenten het kabinet beoogt te bereiken dat, als er weer extra compensatie voor hoge prijzen nodig mocht zijn in 2024, deze niet generiek zal zijn maar specifiek gericht zal worden op die Nederlanders die het echt nodig hebben'. Er worden nu verschillende opties in kaart gebracht om tegemoet te komen aan de wens van de Kamer en een brede afweging te kunnen maken van welke optie het meest passend is.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

N.v.t.

Dit is belangrijke. Moet goed e tijdig in beeld worden gebracht.
→ ZSM helderheid graag

Overzicht verkende maatregelen

Wergroep	Verkende maatregelen
1: Bestaand instrumentarium	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nieuwe eerste schijf (tot ca. 37.000 euro) 2. Verlagen tarief eerste schijf 3. Verhogen toptarief 4. Andere vormgeving AHK 5. Verhogen AHK 6. Verhogen AK 7. Afschaffen IACK (andere vormgeving) 8. Verhogen (alleenstaande) ouderenkorting 9. Terugdraaien halvering jonggehandicaptenkorting 10. Verlagen brandstofaccijns 11. Verlagen btw (algemeen tarief) 12. AHK afbouwen vanaf WML 13. Verhogen kindgebonden budget 14. Verhogen zorgtoeslag 15. (Tijdelijk) verhogen doelmatigheidsgrens toeslagen 16. i. Verhogen WML (1%, volledige koppeling, 2024) 16. ii. Verhogen WML (1%, aangepaste koppeling, 2025) 16. iii. Verhogen WML (naar 14 euro, volledige koppeling, 2024) 16. iv. Verhogen WML (naar 14 euro, aangepaste koppeling, 2025) 17. i. Terugdraaien versnelde afbouw dubbele AHK bijstand 17. ii. Bevriezen afbouw dubbele AHK bijstand (restant kabinetsperiode) 17. iii. Dubbele AHK in bijstand herintroduceren in 2023 18. Verhogen kinderbijslag 19. Energietoeslag gemeenten 20. Studenten aanvullende beurs <p>* Dit is een tussenversie van de lijst, een aantal maatregelen zullen alleen onder de reguliere augustusbesluitvorming vallen en niet worden meegenomen in dit traject.</p>
2: Energiebelasting	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verhoging van de belastingvermindering energiebelasting 2. Verlagen btw op energie per 1 januari 2024 3. Verlaging van de tarieven in de eerste schijven energiebelasting
3: Energietoeslag	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nieuwe energietoeslag. 2. Nieuwe energietoeslag koppelen aan energetische kwaliteit woning / verbruik 3. Verhogen zorg- of huurtoeslag (buiten reguliere kaders)
4: Prijsplafond	<ol style="list-style-type: none"> 1. Huidige variant prijsplafond met lagere volumegrenzen 2. Basisverbruik gratis voor de burger 3. Vaste korting per m³/kWh 4. Sociaal tarief 5. Prijsplafond o.b.v. energiekenmerken (TNO-variant) 6. Prijsplafond o.b.v. historisch verbruik (Duitse variant)
5: Energiemarkt	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aanwijzen energieleverancier voor sociaal tarief voor lage inkomens 2. Noodleverancier aanwijzen voor klanten met betalingsproblemen 3. Centrale inkoop van gas 4. Noodfonds laten doorlopen
6: Lasten huurders	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gerichte huurkorting voor huurders bij corporaties in woningen met EFG-label 2. Verleggen energierekening naar corporaties

A/13_02_2023
bespreken

15/2 ~~15.45 u~~
12.30 u

TER INFORMATIE IN VOORBEREIDING OP POLITIEKE VIERHOEK DINSDAG 14 FEB
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directie Algemene
Financiële en
Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Oplegnota Kamerbrief verkenning instrumenten gerichte ondersteuning huishoudens kwetsbaar voor hoge energieprijzen na 2023

Datum
10 februari 2023

Notanummer
2023-0000029288

Bijlagen

1. Kamerbrief verkenning instrumenten gerichte ondersteuning huishoudens kwetsbaar voor hoge energieprijzen na 2023.
2. Bespreekpunten politieke vierhoek Kamerbrief

Aanleiding

In voorbereiding op de voorjaarsbesluitvorming worden maatregelen voor compensatie van kwetsbare huishoudens na afloop van de koopkrachtmaatregelen en het prijsplafond uitgewerkt. In opdracht van de politieke vierhoek is een stuurgroep gestart om tot maatregelen te komen. Deze ambtelijke stuurgroep van de departementen AZ, BZK, EZK, FIN en SZW heeft bijgaande Kamerbrief geschreven. De stuurgroep wordt geleid door staatssecretaris F&B zal de Kamerbrief en bespreekpunten voorgeleggen aan de politieke vierhoek op 14 februari. Een annotatie volgt maandag. Daarnaast informeren we u in deze nota over de voortgang van het traject.

? Leaven
in pas

Kernpunten

- In de politieke vierhoek van 10 januari is besloten om een Kamerbrief met het narratief en een 'menukaart' met mogelijke maatregelen voor compensatie van kwetsbare huishoudens in 2024 te versturen, voor het geval energieprijzen hoog blijven en gerichte compensatie nodig is.
- In de Kamerbrief wordt beschreven dat het niet de verwachting is dat energieprijzen terugkeren naar het niveau van voor 2021. Generieke maatregelen zijn structureel niet houdbaar voor de overheidsfinanciën. Burgers, bedrijven en industrie zullen zich moeten aanpassen aan structureel hogere prijzen middels gedragsverandering en verduurzaming. Tegelijkertijd is het de taak van de overheid om te zorgen dat ook huishoudens die kwetsbaar zijn als gevolg van hoge energieprijzen mee kunnen komen tijdens de afbouw van steunmaatregelen.
- De maatregelen die worden verkend worden op hoofdlijnen beschreven in de brief. De uitvoerbaarheid, doelmatigheid en doeltreffendheid wordt op dit moment onderzocht van maatregelen gericht op 1) bestaand koopkrachtinstrumentarium, 2) aanpassingen in de energiebelasting, 3) energietoeslag via het toeslagensysteem, 4) gerichte vormen van het prijsplafond, 5) energiemarkt en 6) lasten huurders. Ook wordt in een apart traject gekeken naar de mogelijkheden om de verduurzaming in de gebouwde omgeving te versnellen. De capaciteit van de uitvoeringsinstanties is begrensd, nieuwe maatregelen kan de uitvoering van ander beleid verdringen. Het is nog niet duidelijk of, in welke vorm en per wanneer de maatregelen noodzakelijk en uitvoerbaar zijn.

- Na instemming van de vierhoek wordt de brief aan de MR voorgelegd en voor eind februari verzonden naar de Kamer.
- Tijdens de voorjaarsbesluitvorming zal politiek besloten worden welke maatregelen verder worden ontwikkeld, dit vraagt om keuzes en trechtering. Een ambtelijke stuurgroep beoordeelt welke maatregelen voldoende kansrijk zijn voor politieke besluitvorming. In augustus, tijdens besluitvorming over koopkracht, wordt besloten welke samenstelling en vormgeving van deze maatregelen het meest passend is bij de situatie.

is dit voldoende tijdens voor de uitvoering?

Toelichting

Voortgang werkgroepen en stuurgroep

Bij het uitwerken van de strategie zijn de departementen AZ, BZK, EZK, FIN en SZW en de uitvoeringsinstanties Belastingdienst, Kadaster, RVO, Toeslagen en UWV betrokken. De stuurgroep staat onder leiding van ~~Persoonsgegevens~~ maatregelen die ingrijpen op de energiemarkt zullen ook de energieleveranciers tijdig worden betrokken.

In zes werkgroepen worden ongeveer 45 maatregelen uitgewerkt. Deze maatregelen vallen in drie categorieën: i. maatregelen om de verduurzaming van de gebouwde omgeving te versnellen, ii. bestaande koopkrachtmaatregelen en iii. maatregelen om huishoudens gericht te ondersteunen bij de energierekening.

De maatregelen worden voorgelegd aan een ambtelijke stuurgroep. Deze stuurgroep beoordeelt welke maatregelen voldoende kansrijk zijn om ter politieke besluitvorming voor te leggen. In de stuurgroepen zijn de beleidsdepartementen en uitvoeringsorganisaties vertegenwoordigd.

De maatregelen worden beoordeeld op i. uitvoerbaarheid, ii. juridische houdbaarheid, iii. beleidsmatige effecten, iv. inkomenseffecten en armoederaming en v. budgettaire effecten en budgettaire dekking. Zie onderstaand voor een overzicht van alle maatregelen die momenteel worden uitgewerkt.

Besluitvorming

Bij het uitwerken zijn 'fatale deadlines' voor besluitvorming in kaart gebracht. Hieruit blijkt dat over sommige maatregelen eind februari al besloten zou moeten worden om invoering per 1 januari 2024 mogelijk te maken.

Tegelijk is de verwachting dat de benodigde informatie voor afgewogen besluitvorming pas later beschikbaar is. Zo komt de CEP-raming begin maart en is de verkenning van de mogelijkheden binnen de uitvoering nog niet afgerond. Bij besluitvorming tijdens de voorjaarsbesluitvorming zouden sommige maatregelen mogelijk niet per 1 januari 2024 in kunnen gaan maar enkele maanden later.

Rond de voorjaarsbesluitvorming zal worden besloten welke maatregelen worden uitgewerkt. Welke samenstelling en vormgeving het meest passend is, zal in augustus, gelijktijdig met besluitvorming over de koopkracht, worden vastgelegd. Op dat moment zal meer informatie beschikbaar zijn over de ontwikkeling van de energieprijzen en inflatie.

Landelijke energietoeslag

Een van de beleidsopties die wordt onderzocht is een landelijke energietoeslag via het toeslagensysteem. Invoering en uitvoering van een energietoeslag vraagt

grote aanpassingen. Niet alleen bij Toeslagen, maar ook bij onderdelen van de Belastingdienst. Voor de haalbaarheid van deze eventuele maatregel is van belang dat volledig wordt aangesloten bij de reeds bestaande IV- en data-infrastructuur rond toeslagen.

Wat is laatste moment vooropdr beslating moet worden?

Indien hiervoor wordt gekozen ontstaat – nog los van de beleidsmatige vraag hoe dit zich verhoudt tot de wens in het coalitieakkoord om toeslagen af te schaffen – hoe dan ook grote verdringing richting andere prioriteiten binnen Toeslagen en Belastingdienst. Deze verdringing wordt nog verder in kaart gebracht, maar hierbij kan worden gedacht aan onderdelen binnen de hersteloperatie, wetgeving die nog geïmplementeerd moet worden en het opschorten van dwangverrekenen zonder kosten.

Graag in tuss!

Momenteel is het nog onzeker of in alle onderdelen van de keten – ook bij maximale prioritering – überhaupt voldoende tijd en capaciteit is om de noodzakelijke IV-aanpassingen door te voeren. Het aantal programmeerdagen is groot en de implementatietijd te is kort. Er wordt gewerkt aan het verkrijgen van uitsluitsel op dit punt, en dit kan er toe leiden dat de maatregel – nog los van de verdringingseffecten en ook bij zeer snelle besluitvorming – als onuitvoerbaar per 1 januari 2024 beschouwd moet worden. Naar het zich nu laat aanzien is invoering niet goed mogelijk per 1-1-2024.

Mocht blijken dat ook bij herprioritering de energietoeslag niet maakbaar is per 2024, dan wordt in de werkgroep bekeken wanneer invoering van een dergelijke energietoeslag wél mogelijk zou zijn. Het gaat dan om een eenvoudige toeslagregeling, zonder koppeling aan bijvoorbeeld woningeigenschappen of energierekening. Verdere verfijning van de toeslag, zoals een koppeling met de energierekening, is pas in een later stadium mogelijk en vraagt dan opnieuw grote IV-aanpassingen.

Voor vrijwel iedere maatregel die in het kader van de gerichte ondersteuning voor kwetsbare huishoudens bij hogere energieprijzen worden uitgewerkt geldt dat er uitvoeringsbezwaren zijn die overkomen moeten worden. Daarom vindt een afgewogen oordeel pas later plaats.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

Deze Kamerbrief komt tegemoet aan een motie ingediend door van der Lee en Kathmann waarin 'het kabinet heeft verzocht om uiterlijk voor 1 mei 2023 aan te geven met welke instrumenten het kabinet beoogt te bereiken dat, als er weer extra compensatie voor hoge prijzen nodig mocht zijn in 2024, deze niet generiek zal zijn maar specifiek gericht zal worden op die Nederlanders die het echt nodig hebben'. Er worden nu verschillende opties in kaart gebracht om tegemoet te komen aan de wens van de Kamer en een brede afweging te kunnen maken van welke optie het meest passend is.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

N.v.t.

brede brief

Overzicht verkende maatregelen

Werkgroep	Verkende maatregelen
1: Bestaand instrumentarium	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nieuwe eerste schijf (tot ca. 37.000 euro) 2. Verlagen tarief eerste schijf 3. Verhogen toptarief 4. Andere vormgeving AHK 5. Verhogen AHK 6. Verhogen AK 7. Afschaffen IACK (andere vormgeving) 8. Verhogen (alleenstaande) ouderenkorting 9. Terugdraaien halvering jonggehandicaptenkorting 10. Verlagen brandstofaccijns 11. Verlagen btw (algemeen tarief) 12. AHK afbouwen vanaf WML 13. Verhogen kindgebonden budget 14. Verhogen zorgtoeslag 15. (Tijdelijk) verhogen doelmatigheidsgrens toeslagen 16. i. Verhogen WML (1%, volledige koppeling, 2024) 16. ii. Verhogen WML (1%, aangepaste koppeling, 2025) 16. iii. Verhogen WML (naar 14 euro, volledige koppeling, 2024) 16. iv. Verhogen WML (naar 14 euro, aangepaste koppeling, 2025) 17. i. Terugdraaien versnelde afbouw dubbele AHK bijstand 17. ii. Bevrozen afbouw dubbele AHK bijstand (restant kabinetperiode) 17. iii. Dubbele AHK in bijstand herintroduceren in 2023 18. Verhogen kinderbijslag 19. Energietoeslag gemeenten 20. Studenten aanvullende beurs <p>* Dit is een tussenversie van de lijst, een aantal maatregelen zullen alleen onder de reguliere augustusbesluitvorming vallen en niet worden meegenomen in dit traject.</p>
2: Energiebelasting	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verhoging van de belastingvermindering energiebelasting 2. Verlagen btw op energie per 1 januari 2024 3. Verlaging van de tarieven in de eerste schijven energiebelasting
3: Energietoeslag	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nieuwe energietoeslag. 2. Nieuwe energietoeslag koppelen aan energetische kwaliteit woning / verbruik 3. Verhogen zorg- of huurtoeslag (buiten reguliere kaders)
4: Prijsplafond	<ol style="list-style-type: none"> 1. Huidige variant prijsplafond met lagere volumegrenzen 2. Basisverbruik gratis voor de burger 3. Vaste korting per m3/kWh 4. Sociaal tarief 5. Prijsplafond o.b.v. energiekenmerken (TNO-variant) 6. Prijsplafond o.b.v. historisch verbruik (Duitse variant)
5: Energiemarkt	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aanwijzen energieleverancier voor sociaal tarief voor lage inkomens 2. Noodleverancier aanwijzen voor klanten met betalingsproblemen 3. Centrale inkoop van gas 4. Noodfonds laten doorlopen
6: Lasten huurders	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gerichte huurkorting voor huurders bij corporaties in woningen met EFG-label 2. Verleggen energierekening naar corporaties

**HEDEN
TER ADVISERING**

Aan

de minister

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directie Algemene
Financiële en
Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Annotatie politieke vierhoek 14 februari

Aanleiding

Voor de politieke vierhoek van 14 februari staan drie onderwerpen op de agenda:

1. Kamerbrief verkenning instrumenten gerichte ondersteuning huishoudens kwetsbaar voor hoge energieprijzen na 2023;
2. Memo concept wetsvoorstel toekomstig stelsel Box 3;
3. Memo Voortgangsbrief arbeidsmarkt.

U (staatssecretaris F&B) zal gevraagd worden om het eerste en tweede agendapunt mondeling toe te lichten.

Buiten de reikwijdte

Buiten de reikwijdte

Datum

13 februari 2023

Notanummer

2023-0000030066

Bijlagen

geen

1. Kamerbrief namens de stuurgroep transitiestrategie

Kern

- In de politieke vierhoek van 10 januari is besloten om een Kamerbrief met het narratief en een 'menukaart' met mogelijke maatregelen voor compensatie van kwetsbare huishoudens vanaf 2024 te versturen, voor het geval energieprijzen hoog blijven en gerichte compensatie nodig is. Deze brief, geschreven door de ambtelijke stuurgroep transitiestrategie van de departementen AZ, BZK, EZK, FIN en SZW (en dus niet door FIN), ligt nu voor.
- In de brief worden de richtingen van de mogelijke maatregelen genoemd. De komende tijd moet nog worden gekeken of deze juridisch mogelijk, uitvoerbaar en/of wenselijk zijn. Het risico bestaat dat er hiermee richting de Kamer verwachtingen worden gewekt over juridisch onmogelijke, niet-uitvoerbare of niet-wenselijke maatregelen. Tegelijkertijd bestaat het risico bij het niet-opnemen dat de Kamer hier alsnog om verzoekt.
- Voor verduurzaming in de gebouwde omgeving is er geen verwijzing naar nieuwe maatregelen, maar bestaand en aankomend beleid in de brief opgenomen. Vooralsnog zijn er ook nog geen goed onderbouwde plannen vanuit BZK aangeleverd die zorgen voor een significante versnelling van de verduurzaming op de korte termijn. We zijn hierover op dit moment met BZK in gesprek.
- De ambtelijke stuurgroep werkt de verschillende maatregelen uit. Het zal een politiek besluit zijn hoe de opties uiteindelijk gewogen worden.
- Doel van deze bespreking is om akkoord te krijgen op de brief en te bepalen wanneer de brief aan de MR wordt voorgelegd. De Kamer zal in de Voorjaarsnota worden geïnformeerd over op welke maatregelen het

kabinet inzet. In augustus, tijdens besluitvorming over koopkracht, wordt besloten welke samenstelling en vormgeving van deze maatregelen het meest passend is.

- In de MR versie van de brief zal ten aanzien van de besluitvorming "in de voorjaarsbesluitvorming" worden aangepast naar "in de Voorjaarsnota". In de brief staat daarbij dat uitgangspunt is dat koopkrachtmaatregelen van dekking worden voorzien. Bezien moet worden hoe dat dit besluitvormingsproces voor de lasten praktisch wordt vormgegeven dit voorjaar. In de beleidsbrieven die vakdepartementen insturen op 10 maart lopen mogelijke koopkrachtmaatregelen ihkv transitiestrategie die via de uitgavenkant lopen voornamelijk niet mee aangezien dit te vroeg komt. Dit laatste is niet in de TK-brief opgenomen aangezien dit een kabinetsinterne aangelegenheid is (mochten hier vragen over opkomen). Wensen ten aanzien van de gebouwde omgeving lopen wel via de uitgavenbesluitvorming en moeten worden ingediend door middel van de beleidsbrief van de minister van BZK.

Advies beslispunten

- Wij adviseren u om akkoord te gaan met het eerste beslispunt.
- Het tweede beslispunt vergt politieke weging met het oog op de verkiezingen. Als de brief eerder voor ligt in de MR kan de brief eerder worden verzonden.

Spreeklijn

- In deze Kamerbrief van een ambtelijke stuurgroep van de departementen AZ, BZK, EZK, FIN en SZW wordt het narratief beschreven voor hoe het kabinet om zal gaan met de gevolgen van mogelijk hoge energieprijzen voor kwetsbare huishoudens na 2023. Daarnaast wordt beschreven welke maatregelen worden verkend om deze huishoudens, indien nodig, te steunen.
- Momenteel zijn de energieprijzen een stuk lager dan een half jaar geleden, maar het is dus niet de verwachting dat prijzen en volatiliteit op korte termijn zullen terugkeren naar het niveau van voor 2021. Tegelijkertijd lopen in 2024 het prijsplafond en € 5 miljard aan incidentele koopkrachtmaatregelen af.
- Het is onwenselijk om de huidige generieke steunmaatregelen voort te zetten, dit wakkert de inflatie verder aan en verslechtert de overheidsfinanciën. In plaats daarvan zal de samenleving zich moeten aanpassen aan de naar verwachting structureel hogere energieprijzen. Deze aanpassing zal voornamelijk worden gedreven door een stijging van de lonen, gedragsverandering van huishoudens en bedrijven en verduurzamingsaanpassingen in de gebouwde omgeving. Tegelijkertijd is het de taak van de overheid om er voor te zorgen dat ook de huishoudens die kwetsbaar zijn voor de gevolgen van hoge energieprijzen mee kunnen komen. Daarom werkt het kabinet aan een transitiestrategie voor de jaren hierna.
- In de brief worden de richtingen van de mogelijke maatregelen genoemd. Tegelijkertijd wordt benadrukt dat nog onderzocht wordt hoe haalbaar deze maatregelen zijn en dat verkenning niet betekent dat de maatregelen ook uitgevoerd zullen of kunnen worden. Met de huidige passage over de maatregelen is geprobeerd de balans te vinden tussen richting geven enerzijds en niet te veel verwachtingen wekken en als keuzemenu presenteren anderzijds.

- De ambtelijke stuurgroep werkt de verschillende maatregelen uit. Het zal een politiek besluit zijn hoe de opties uiteindelijk gewogen worden. De Kamer zal in de Voorjaarsnota worden geïnformeerd over op welke maatregelen het kabinet inzet. In augustus, tijdens besluitvorming over koopkracht, wordt besloten welke samenstelling en vormgeving van deze maatregelen het meest passend is.

Verwachte inbreng

EZK

- Naar verwachting brengt EZK in dat een (gericht) prijsplafond onwenselijk is en dat de uitvoering mogelijk nog steeds afhankelijk is van energieleveranciers. Deze energieleveranciers hebben hoogambtelijk aangegeven niet nog een jaar het prijsplafond te willen uitvoeren.
- U kunt inbrengen dat u begrijpt dat het implementeren van een (gericht) prijsplafond complex is, maar dat we hopelijk wel hebben geleerd van vorig jaar dat we alle opties zo vroegtijdig mogelijk moeten uitwerken, zo ook een gericht prijsplafond. Natuurlijk moet uiteindelijk nog politiek gewogen worden of het ook nodig is, het gaat nu om het uitwerken van een uitvoerbare variant.
- EZK zal mogelijk ook inbrengen het wenselijk kan zijn om in deze brief nog niet expliciet te noemen welke maatregelen worden verkend omdat dit te grote verwachtingen bij de Kamer kan wekken.
- U kunt inbrengen dat in de brief uitgebreid wordt benadrukt dat het noemen van deze maatregelen niet betekent dat ze uitvoerbaar zijn, dit moet verder worden uitgezocht. Bovendien wordt met de huidige beschrijving tegemoet gekomen aan de wens van de Kamer en aan de motie van der Lee en Kathmann. Als de maatregelen niet worden genoemd is de kans groot dat de Kamer evengoed zal vragen welke maatregelen worden verkend.

BZK

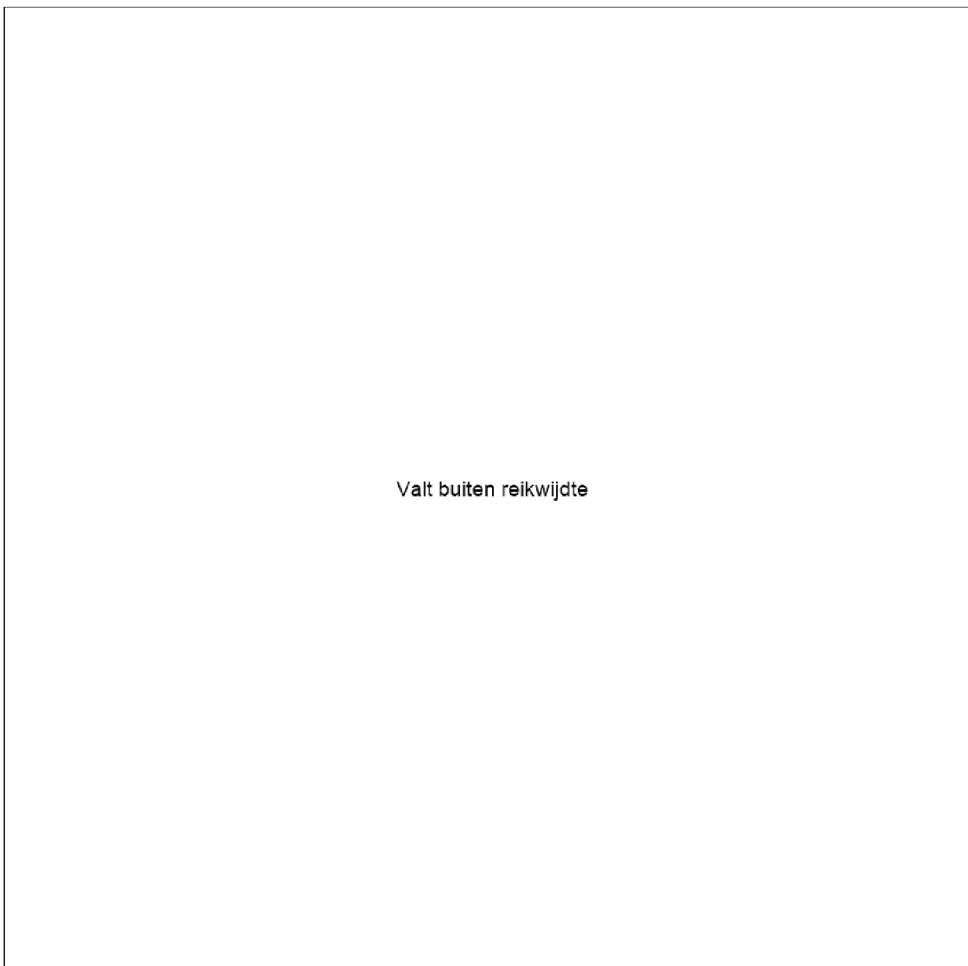
- Eenheid kabinetsbeleid
- Eerder is afgesproken dat over de gebouwde omgeving maatregelen niet wordt besloten in de vierhoek (nl. maatregelen aan de uitgavenkant), maar dat hiervoor bilateraal contact moet lopen tussen FIN en BZK.
- FIN heeft de voorstellen ontvangen, maar ambtelijk nog onvoldoende kunnen toetsen. Gesprekken hierover lopen nog. Lijn FIN is dat de besluitvorming over deze voorstellen in principe onderdeel is van de voorjaarsbesluitvorming, tenzij goed onderbouwd wordt dat het voorstel echt niet kan wachten en gedekt is. BZK stuurt aan op besluitvorming voor het voorjaar voor sommige voorstellen.
- U kunt inbrengen dat het goed is om te horen dat BZK druk bezig is met het uitwerken van voorstellen. Er is eerder afgesproken dat afstemming en besluitvorming over de voorstellen voor verduurzaming gebouwde omgeving niet via de politieke vierhoek loopt, maar in bilateraal contact tussen FIN en BZK. Die gesprekken lopen momenteel nog en de voorstellen zijn nog onvoldoende uitgewerkt om nu in de brief op te

nemen. De besluitvorming over de voorstellen loopt mee in de begrotingsbilateralen in het voorjaar, tenzij goed onderbouwd kan worden dat echt niet gewacht kan worden tot dat moment. Bovendien moeten de voorstellen gedekt zijn.

SZW

- SZW zal mogelijk aandacht vragen voor het feit dat inflatie zich breder ontwikkelt en nu voornamelijk gedreven wordt door stijgingen in prijzen van voedsel, goederen en diensten. Dit zorgt ook voor armoede bij kwetsbare huishoudens.
- U kunt aangeven dat hier aandacht voor is in de transitiestrategie. Hierbij is de verwachting dat de brede inflatie gecompenseerd wordt door stijging van de lonen en, indien nodig, het gebruikelijk koopkrachtinstrumentarium. De transitiestrategie focust daarom op de gevolgen van mogelijk hoge energieprijzen na 2023. Energieprijzen kunnen volatiel zijn en daarom veel onzekerheid met zich meebrengen voor huishoudens.

2. Memo concept wetsvoorstel toekomstig stelsel Box 3

Valt buiten reikwijdte

Valt buiten reikwijdte

Valt buiten reikwijdte

Valt buiten reikwijdte

3. Memo Voortgangsbrief arbeidsmarkt

Valt buiten reikwijdte

Valt buiten reikwijdte

Valt buiten reikwijdte

Valt buiten reikwijdte

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

TER BESPREKING

Aan

Aan de Politieke vierhoek

Van de Stuurgroep transitiestrategie

nota

Bijlage 2 Bespreekpunten politieke vierhoek kamerbrief transitiestrategie

Aanleiding

In voorbereiding op de voorjaarsbesluitvorming en besluitvorming in augustus over koopkracht worden maatregelen uitgewerkt voor compensatie huishoudens kwetsbaar voor hoge energieprijzen na afloop van de koopkrachtmaatregelen en het prijsplafond. In de politieke vierhoek van 10 januari heeft u, naar aanleiding van de motie ingediend door van der Lee en Kathmann¹, besloten de Kamer eind februari te informeren over het narratief en een 'menukaart' met mogelijke maatregelen die worden verkend. In opdracht van de vierhoek is daarom een stuurgroep gestart om hiertoe te komen, deze brief is opgesteld door deze ambtelijke stuurgroep van de departementen AZ, BZK, EZK, FIN en SZW. De stuurgroep wordt geleid Persoonsgegevens

Bespreekpunten

- Bent u akkoord met de brief?
- Wenst de politieke vierhoek deze brief in de MR van 17 of 24 februari te behandelen? De brief zal voor eind februari naar de Kamer verstuurd worden.

Kern

- De motie waaraan in deze brief tegemoet wordt gekomen verzoekt om de Kamer voor 1 mei te informeren. Deze brief zou de Kamer tijdig op de hoogte stellen van de het narratief, de maatregelen die worden verkend en het vervolgproces. Voorgesteld wordt om rond de voorjaarsbesluitvorming de Kamer weer te informeren over welke maatregelen daadwerkelijk worden ontwikkeld.
- Met de huidige passage over de specifieke maatregelen is geprobeerd de balans te vinden tussen richting geven enerzijds en niet te veel verwachtingen wekken en als keuzemenu presenteren anderzijds. Op pagina 5 van de brief wordt tegemoet gekomen aan de wens van de Kamer en aan de motie van der Lee en Kathmann. Door tegelijkertijd aan te geven dat nog niet is onderzocht hoe haalbaar deze maatregelen zijn en dat verkenning niet betekent dat de maatregelen ook uitgevoerd zullen of kunnen worden, blijft er ruimte om maatregelen af te laten vallen.

¹ Motie van der Lee/Kathmann (36 236, nr. 8)

- In de Voorjaarsnota wordt verder richting gegeven aan de keuzes die worden gemaakt. Planning van verzending van de Voorjaarsnota is op of rond 21 april.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden